

جهانی شدن و چالش‌های مدیریت دولتی

حکمرانی، مدیریت منابع انسانی، رهبری، اخلاق، حکمرانی الکترونیک و پایداری
در قرن بیست و یکم

مؤلف:

هارون ای. خان

مترجم‌ها:

دکتر حسن مروتی

(استاد دانشگاه تهران)

دکتر پیمان فلسفی

(استادیار موسسه آموزش و ترویج کشاورزی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران)

دکتر وحید زارع

(موسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرج، ایران)

دکتر محمدرضا جابرانصاری

(استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد)

پیشگفتار مترجم‌ها

جهانی‌شدن هم جای امیدواری و هم جای نگرانی دارد. بررسی تغییرات اقتصادی طی صد سال گذشته مزایای پرتأثیر و متعدد جهانی‌شدن از جمله افزایش امکان انسجام اقتصاد جهانی، جریان عوامل تجارت و نیز قدرت ایده‌ها و اطلاعات در شبیه‌سازی روند اقتصادی و سیاسی را نشان می‌دهد. کشورهایی که به‌شدت از همه، پذیرای جهانی‌سازی بوده‌اند، از سایر کشورها پیشرفت بیشتری کرده‌اند.

جهانی‌شدن، تجارت جهانی و بازارهای سرمایه را آزاد کرده است و بدین ترتیب، عرصه‌ایی نو، رقابتی و چالش‌برانگیز برای همه شرکت‌های کوچک و متوسط پدید آمده است. به‌سبب روندهای موجود در راستای وابستگی بیشتر کشورها به همدیگر، چند تغییر در محیط‌های تجاری رخ داده است. بازارهایی جهانی برای کالا، خدمات، نیروی کار و سرمایه مالی ایجاد شده‌اند. تقاضاهای مصرف‌کنندگان در سراسر دنیا همسان شده‌اند. بر اثر پیشرفت‌های حاصل در حمل‌ونقل و ارتباطات، آزادسازی تجارت و سرمایه‌گذاری پیوسته افزایش می‌یابد و این امر به افزایش حجم معاملات تجاری بین‌المللی منجر شده است. روندهای فوق دو تأثیر اساسی جهانی‌شدن را به‌همراه داشته است که عبارتند از: ایجاد فرصت‌ها و تهدیدها در بازار جهانی.

جهانی‌شدن به‌سبب حذف تدریجی مرزها، نوعی انسجام در اقتصاد بین‌المللی ایجاد کرده است و همین امر مشخصه اصلی جهانی‌شدن است. البته علاوه بر حوزه اقتصادی، جهانی‌شدن در حوزه‌های سیاسی و اجتماعی نیز پیامدهای درخور توجهی به‌همراه داشته است.

در خصوص جهانی‌شدن، همچون برخی دیگر از پدیده‌های عصر حاضر، اختلاف‌نظر وجود دارد. عده‌ای جهانی‌شدن را نوش‌داروی تمام دردهای قرن حاضر می‌دانند و در مقابل، عده‌ای آن را ابزار و روش جدید استعمار می‌پندارند که از سوی نظام سلطه طراحی شده است. فارغ از بحث‌های ایدئولوژیک پیرامون جهانی‌شدن یا جهانی‌سازی، دنیای امروز با تغییرات و بعضاً الزامات ناشی از این پدیده مواجه است. بنابراین، تنها با شناخت فرصت‌ها و تهدیدهای آن می‌توان از فرصت‌هایش استفاده کرده و تا حد امکان تهدیدهایش را خنثی نمود. نقطه آغازین این راه، شناخت جهانی‌شدن

است؛ شناخت بی‌غرض آن به شکل پدیده‌ای نوظهور. زیرا بدون شناخت هر پدیده‌ای، توان مواجهه با آن را نیز از دست می‌دهیم. این تحقیق کوششی است در این راه، تا با شناختی نسبی از جهانی‌شدن، به تحولاتی که در عرصه سازمان‌های دولتی کشورمان پدید می‌آورد، بپردازیم و خود را در مواجهه با تحولات آن توانا‌تر سازیم.

اما از طرف دیگر باید در نظر داشت که جهانی‌شدن فقط پدیده‌ای بیرونی نیست که برای سازمان‌ها رخ می‌دهد، بلکه شرایط ایجادشده ناشی از جهانی‌شدن، نوعی الگوهای ذهنی جدید پدید می‌آورد که همین الگوهای ذهنی بر روند تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی سازمان‌ها تأثیر می‌گذارند. امواج جهانی‌شدن در سازمان‌های مختلف و ضرورت خلق الگوهای فرافرهنگی و فراملی از یک سو و امواج ناشی از صلابت و پایداری فرهنگ‌های بومی از سوی دیگر، چالش‌های فراوانی را برای سازمان‌ها به‌وجود خواهند آورد.

امروزه سازمان‌های دولتی ایران به‌صورت قابل توجهی در معرض پدیده جهانی‌شدن قرار گرفته‌اند و بیشتر آن‌ها بدون اینکه بدانند و متوجه باشند، در حال دست‌وپنجه نرم کردن با این پدیده هستند.

کتاب پیش‌رو، حاصل زحمات چندین ساله دکتر هارون ای. خان در زمینه جهانی‌شدن و چالش‌های مدیریت دولتی است که از مطالب کاربردی فراوان و مفیدی تشکیل یافته است. در این کتاب سعی شده که با استفاده از ارائه دانش نظری و همچنین ارائه مباحث کلیدی مختلف، مفهوم جهانی‌شدن و چالش‌های مدیریت به‌طور ملموس‌تری در ذهن مخاطبان علاقه‌مند جای گیرد.

کتاب مذکور در هشت فصل تدوین شده است. فصل اول نگاهی اجمالی به چالش‌های جهانی‌شدن انداخته است. در فصل دوم، به مبحث حکمرانی، مدیریت دولتی و چالش‌های جهانی‌شدن پرداخته است. فصل سوم، به جهانی‌شدن و مدیریت منابع انسانی در بخش عمومی می‌پردازد. در فصل چهارم، جهانی‌شدن و چالش‌های رهبری مطرح شده‌اند. فصل پنجم کتاب به اخلاق، پاسخ‌گویی و چالش‌ها می‌پردازد. فصل ششم به چالش‌های حکمرانی الکترونیک در مدیریت دولتی اختصاص دارد. فصل هفتم به جهانی‌شدن و پایداری پرداخته است. در فصل هشتم نیز نتیجه‌گیری ارائه شده است.

امید است این مختصر مورد توجه استادان، صاحب‌نظران، پژوهش‌گران، مدیران (ارشد، میانی و عملیاتی) سازمان‌ها و دانشجویان گرایش‌های مختلف رشته مدیریت قرار گیرد و در پیشبرد اهداف آموزشی مدنظر اثرگذار باشد. همچنین از همه خوانندگان عزیز و محترم استعدا داریم، نقایص، کاستی‌ها، اشکالات و یا پیشنهادهای خود را با ناشر محترم در میان گذارند و ما را از نظرهای ارزنده خویش آگاه کنند.

و من الله التوفیق

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار مترجم‌ها
۱	فصل ۱: مقدمه
۳	فصل ۲: حکمرانی، مدیریت دولتی و چالش‌های جهانی‌سازی
۳	حکمرانی و مدیریت دولتی
۶	جهانی‌سازی
۷	جهانی‌سازی تقاضاها
۸	آزادی و شفافیت
۹	نوآوری
۹	توسعه ICT
۱۰	حرکت سرمایه
۱۱	رشد جامعه مدنی
۱۱	گسترش تجارت
۱۲	برون‌سپاری
۱۳	چالش‌های کنترل شرکت‌های چندملیتی/شرکت‌های فراکشوری
۱۳	بهره‌کشی از نیروی کار
۱۴	تخریب زیست‌محیطی
۱۴	مشکلات اجتماعی
۱۴	تروریسم
۱۵	ناامنی شغلی
۱۵	مشکلات سلامتی
۱۶	وابستگی متقابل یا وابستگی؟
۱۷	استعمارطلبی فرهنگی
۱۸	تسلط مؤسسات مالی بین‌المللی
۱۸	زنجیره ارزش جهانی

۱۹	جهانی‌سازی و چالش حکمرانی شبکه‌ای
۱۹	تعاملات و پیچیدگی
۲۰	مدیریت ریسک
۲۰	بنگاه‌های اقتصادی عمومی
۲۱	چشم‌انداز مقایسه‌ای
۲۱	کارآمدی دولت
۲۲	مشارکت عمومی خصوصی
۲۳	مدیریت عملکرد
۲۳	ظرفیت‌سازی و چالش‌ها
۲۴	منابع فصل دوم
۲۹	فصل ۳: جهانی‌سازی و مدیریت منابع انسانی در بخش عمومی
۲۹	تعاریف مدیریت منابع انسانی
۳۰	چالش‌های جذب نیرو
۳۱	فقدان منزلت در استخدام دولتی
۳۳	فقدان سیستم استخدام دائم
۳۴	تقاضای پاسخ‌گویی
۳۵	دستمزد
۳۷	اخلاق خدمات عمومی
۳۸	نگهداری
۳۸	بازنشستگی
۳۹	تمرکززدایی
۴۰	بهره‌وری/عملکرد
۴۲	انگیزه
۴۴	تکنولوژی و آموزش
۴۵	پیاپی‌سازی فرهنگ تغییر
۴۷	دموکراسی در مدیریت منابع انسانی بخش عمومی
۴۷	عدالت رویه‌ای
۴۹	چالش‌های مشارکت
۵۰	برنامه‌ریزی راهبردی و مدیریت منابع انسانی
۵۱	چالش شایستگی فرهنگی
۵۲	تنوع
۵۴	نابرابری
۵۵	تضعیف قرارداد اجتماعی
۵۶	بیماری‌های قابل شیوع (واگیردار)

۵۶	حمایت از افشاگران
۵۷	نتیجه‌گیری
۵۷	منابع فصل سوم
۶۷	فصل ۴: جهانی شدن و چالش‌های رهبری
۶۹	نظریه‌هایی در باب رهبری
۷۲	کدام نوع رهبری؟
۷۲	رهبری راهبردی
۷۳	چه نوع مهارت‌های رهبری؟
۷۴	قابل اعتماد بودن
۷۵	مهارت ابتکاری
۷۵	مهارت‌های مدیریت دانش
۷۶	مهارت‌های رهبری تیم
۷۶	رهبری مشارکتی
۷۶	رهبری انطباقی
۷۷	توانایی فرهنگی و رهبری
۷۸	اجتناب از عدم قطعیت
۷۸	فاصله قدرت
۷۸	جمع‌گرایی نهادی
۷۸	جمع‌گرایی درون‌گروهی
۷۸	تساوی طلبی جنسیتی
۷۸	جسارت
۷۸	جهت‌گیری آینده
۷۹	جهت‌گیری عملکرد
۷۹	جهت‌گیری انسانی
۷۹	رهبری پرجذب‌الارزش‌نیان
۸۰	رهبری تیم‌گرا
۸۰	رهبری مشارکتی
۸۰	رهبری انسان‌گرا
۸۰	رهبری خودمختار
۸۰	رهبری خودمحافظتی
۸۰	رهبری تحول‌گرا
۸۱	رهبری معنوی و اخلاقی
۸۲	فرهنگ سازمانی و رهبری
۸۴	مصلحت‌همگانی و رهبری
۸۴	آموزش رهبری

۸۵	شراکت، مشارکت و رهبری
۸۶	رهبری بحران
۸۷	فجایع تکنولوژیکی
۸۷	حمله تروریستی
۸۷	فجایع طبیعی
۸۸	تفکر گروهی
۸۸	سیاست‌های بروکراتیک
۸۹	زباله جمع‌کن‌ها (حذف ناخواسته‌ها)
۹۰	قرارداد خارجی
۹۱	منابع فصل چهارم
۹۹	فصل ۵: اخلاق، پاسخ‌گویی و چالش‌ها
۱۰۱	فایده‌گرایی
۱۰۱	جماعت‌گرایی
۱۰۱	نوع پرستی
۱۰۲	جهانی‌سازی و پاسخ‌گویی
۱۰۳	پاسخ‌گویی سیاسی
۱۰۳	پاسخ‌گویی بروکراتیک
۱۰۳	پاسخ‌گویی شخصی
۱۰۴	پاسخ‌گویی حرفه‌ای
۱۰۵	اخلاق برای حکمرانی خوب
۱۰۵	جهانی‌سازی و فساد
۱۰۷	اخلاق در پیمانکاری
۱۰۸	جنبش خصوصی‌سازی و اخلاق
۱۱۰	فساد و وضع موجود
۱۱۱	فساد و خشونت
۱۱۱	رهبری معنوی/اخلاقی
۱۱۳	چالش‌های حفظ حریم خصوصی
۱۱۴	اخلاق و سیاست سازمانی
۱۱۶	تصمیم‌گیری اخلاقی
۱۱۶	چالش‌های تبعیض و پیش‌داوری
۱۱۶	جو اخلاقی
۱۱۸	انصاف
۱۱۹	عدالت
۱۲۰	راستی

۱۲۰	آیین نامه اخلاقی
۱۲۰	اخلاق جهانی
۱۲۴	متغیر وابسته
۱۲۴	متغیرهای مستقل
۱۲۵	منابع فصل پنجم
۱۳۱	فصل ۶: چالش های حکمرانی الکترونیک در مدیریت دولتی
۱۳۳	بهبود کارایی
۱۳۴	شفافیت و پاسخ گویی
۱۳۵	مشارکت و دموکراسی الکترونیک
۱۳۸	زمان انعطاف پذیر/مکان انعطاف پذیر
۱۳۸	کاهش کاغذبازی
۱۳۹	کاهش هزینه ها
۱۳۹	امنیت
۱۴۰	حریم اطلاعات
۱۴۱	بروکراسی
۱۴۱	ارتباطات انسانی
۱۴۲	باید شهروند محور باشد
۱۴۴	رسانه های اجتماعی
۱۴۴	چالش های دولت محلی
۱۴۵	کاهش فساد
۱۴۶	حکمرانی الکترونیک و اعتماد
۱۴۷	آموزش و یادگیری
۱۴۸	رهبری و حکمرانی الکترونیک
۱۴۸	ایجاد ظرفیت حکمرانی الکترونیک
۱۴۹	متغیر وابسته = حکمرانی الکترونیک
۱۵۰	متغیرهای مستقل
۱۵۱	منابع فصل ششم
۱۵۷	فصل ۷: جهانی شدن و پایداری
۱۵۹	پایداری چیست؟
۱۶۰	سیر تحول سیاست زیست محیطی
۱۶۲	پیامدهای تغییر اقلیم
۱۶۴	برنامه ریزی و سیاست گذاری
۱۶۵	گسترش مأموریت پایداری
۱۶۶	ظرفیت نهادی